

Roman Rozina

Zasuj me z besedami

“... če komu moto Zasuj me z besedami zbuja pokopališke asociacije, je zgrešil namero krstnikov, se je pa zelo približal žalobnemu duhu naše resničnosti. Naj nas ne zavedejo podatki o vse večjem številu izdanih knjižnih del, saj ta pojav sumljivo spominja na visoko rodnost v tretjem svetu. Pri njih otroci in pri nas knjige poganjajo iz blata revščine in ne iz preprog obilja. Če je o zvezi med množičnostjo in kakovostjo knjig še mogoče soditi tako ali drugače, pa je knjiga danes brez dvoma podcenjena, usoda njenih avtorjev je odrinjenost na družbeni rob.”

Komu sploh pripovedujem? Besede legajo nanje kot bolezenska zaspasnost, otopelost je posedla na vse sedeže v dvorani. Še kulturni minister igra modreca, ki si je z roko zaslonil pol obraza, da bi v lobanji zadržal burno prekipevanje misli, v resnici pa za njo skriva izgubljeno bitko z dremavico.

“... niso verjeli, da preprosti DNK z vsega štirimi različnimi kemičnimi sestavinami ustvarja arhitekturo vsega življenja. A se je v nekaj desetletjih ta dvom razpršil. Pri podobno preprosti abecedi, tem DNK-književnosti, ki nam omogoča, da stopamo v nešteta literarna življenja, ki nam odpira nove svetove, neskončne oceane možnosti in težko predstavljive razsežnosti, pa dvoma nismo premagali niti v stoletjih. Petindvajset črk se še vedno zdi preveč dolgočasnih, da bi verjeli, da jih lahko na vedno nove načine razporejamo v pravljичne zgodbe, ki osupljajo z razkošjem svoje moči.”

Predsednik je že drugič pogledal na uro, njegov pratež mi verjetno na daljavo ukazuje, naj zaprem usta. Nikogar ne zanima, kar še želim povedati, kot je bilo najbrž preslišano tisto, kar sem povedal doslej. Torej, raztrgaj v nič naslednje strani, zlagalec besed, in se umakni, da bo lahko predsednik nemudoma odprl praznik knjig, čez nekaj ur pa še nekaj avtocestnih kilometrov na drugem koncu Slovenije.

“Preden prepustim govorniški prostor gospodu predsedniku vlade – seveda v upanju, da bo letošnje dneve knjige pospremil s kakšnim dobrim

obetom za tokratne glavne junakinje – na njegov današnji urnik in programski list dopisujem le še tole misel. V naši državi končujemo obsežno in zahtevno graditev sodobnega cestnega omrežja. Pri razmislekih, kam v prihodnje usmeriti voljo, trud in sredstva, ki jih je doslej vezala omenjena graditev, knjiga ne bi smela umanjhati. Kajti h komu se bomo vozili po vseh teh cestah in kaj bomo tam počeli, če bomo izgubili besede?”

“Preklete, preklete, preklete,” sem zaklel v aplavz, ki je pospremil govornika. Mladi novinarki, ki sta sedeli bolj spredaj, sta se muzali, znanec iz konkurenčnega časopisa pa me je začudeno pogledal.

“Kreten mi je zbrisal članek.” In ker je začudenje še kar vztrajalo v njegovem pogledu, sem nadaljeval: “Ker si je moj urednik izbojeval dva stolpca na prvi strani, si je že včeraj priskrbel ta uvodni nagovor, sam pa sem moral ponoči napisati članek. Da bova lahko vse skupaj še desetkrat dobro premislila, ker za prvo stran pa že niso dobre vsakdanje pomije. Prišla sva do točke, na kateri sta manjkala le še predsednikov stavek in konec, zdaj pa je ta pisateljski idiot izpustil vsaj pol govora, iz katerega sem pobiral navedke. Prekleti kreten!”

Namesto na pivo lahko zdaj odracam v redakcijo, v kateri se bo urednik do zadnjega roka za oddajo članka sprehajal za mojim hrbtom, buljil v zaslon, kadar bo prekinil to nesmiselno paradiranje, in cincal med je rekel in je dejal. Moraš me razumeti, bo piskal, članek bo izšel na prvi strani, to je za naše uredništvo tako redka priložnost, da jo moramo odlično izkoristiti. Le kdo je ustoličil tega cvileža? In kje, hudiča, je ta literarni kreten našel te avtoceste, tega sploh ni bilo v govoru.

“Je kdo posnel tiste ceste na koncu? Tega ni bilo v napisanem govoru, to si je zdajle izmislil, da bi se norčeval iz mene!”

Ena izmed mladenk, ki ju je moja jeza odlično zabavala, je pomahala z diktafonom. Prepisal sem tistih nekaj povedi in jo počasi mahnil v redakcijo. Telefon mi je ves čas tresel žep – tudi če ne bi pogledal na zaslon, bi vedel, kdo je, saj je bil le urednik sposoben v nedogled ponavljati klice –, a se nisem oglasil. *Že tako sem obsojen, da ga bom prenašal vse popoldne, ko bo po polževo mlel, zakaj je zamolčal polovico pripravljenega govora, čemu je dneve knjige zapeljal do avtocestnega izhoda, kaj je na to drobno izzivanje odgovoril predsednik vlade. Hudiča, tega sploh nisem poslušal. Pa saj bo v radijskih poročilih. In iz vladnega kabineta so zagotovo že poslali celoten govor.*

Brcnil sem zmečkano cigaretno škatlo, ki jo je nekdo odvrigel na tla. *Zakaj se pravzaprav jezim na ves svet, če pa je izvorni greh kot po navadi v lasti mojega spoštovanega urednika kulturne redakcije? Nihče drug ni sposoben revolucionarne ideje, da bi napisal poročilo o dogodkih za*

prvo stran, še preden se zgodijo. Če bo kdaj urednik dnevne redakcije, bo dnevnik izšel samo enkrat na mesec, in to na samo štirih straneh.

Naključje, da je predsednik vlade isti dan odprl letošnji praznik knjige in enega zadnjih odsekov avtocestnega omrežja, je bilo preveč mamljiva priložnost, da pisatelji – in z njimi se tokrat verjetno strinjajo založniki, knjigarnarji in vsi drugi, skozi roke katerih knjige potujejo k bralcem – obeh dogodkov ne bi povezali v poziv, naj vlada knjigi in njenim ustvarjalcem nameni več pozornosti. Da najmanjši skupni imenovalec obeh dogodkov v prihodnje ne bi bile predsedniške škarje za rezanje trakov ob odprtju, ampak manj zadržan državni mošnjiček. Kajti – če ponovimo za predsednikom slovenskih pisateljev – h komu se bomo vozili po vseh teh cestah, če bomo izgubili besede?

“Zdaj se mi zdi popolnoma razumljivo in dovolj lepo povedano. Morda bi spremenil le še stavek, naj vlada knjigi in njenim ustvarjalcem nameni več pozornosti.”

“To je vendar ključno: radi bi nižji davek, višje denarne podpore. Ne vem, kaj bi lahko tu še spremenili.”

“Težava ni v sporočilu, zdi se mi le premalo natančno ubesedeno. Publicizem *več pozornosti* je zelo ohlapen, dejansko pa gre za to, kar praviš: odpravo davka na knjige, štipendije in študijske podpore za pisatelje, financiranje prevodov. Več pozornosti pomeni torej delovanje za izboljšanje gmotnega položaja avtorjev in cenejše knjige na policah.”

“Meni se zdi popolnoma jasno; za kakšno drugačno pozornost pa naj bi pisatelji nagovarjali predsednika vlade? In, oprusti, ali se ti ne zdi, da močno pretiravaš? Saj ta zaključek obdelujem že celo uro.”

Novodobna neučakanost. Mirne duše konča članek z navedkom, da nam ob takšnem določanju prednostnih področij in vsesplošnem hitenju grozi, da bomo izgubili besede, da bomo kot akvarijske ribice samo še prazno odpirali usta in bolščali drug v drugega, ob tem pa mu je odveč vsakršna skrbnost pri ubesedovanju. Danes članke menda pišejo samo še zaradi solidarnosti s tiskarji, da le-ti ne bi utonili v starih zalogah črnila.

“Saj lahko greš, sam pa bom še malo razmislil. Če se domislim boljše dikcije, te pokličem. V redu?”

“Ti bi moral biti lepotni kirurg. Če imaš voljo, lahko tisto pozornost preimenuješ v kar koli želiš. In prihrani si telefonski klic, tudi če boš zarezal še precej globlje, kot se ti zdajle zdi potrebno. Se vidiva jutri.”

Verjetno je prepričan, da so dinozavri izumrli, ker niso hkrati stisnili zadnje pike in ukaza pošlji. Ampak, dragi moj urednik, ker nisi iste vere, prezidaj to prazno pozornost v kaj trdnejšega.

Če tega cepca ne bodo zamenjali, mu bom sam zavil vrat. Osemdeset izvodov. Toliko jih ne bi prodal, če bi na prvi strani slekli papeža. Enkrat bom dobil kilo, ker so v distribuciji nepismeni vsi od prvega do zadnjega. Osemdeset izvodov v to klinčevo trafiko, ko jih nikoli ne prodam več kot petdeset. Zato, da bodo obešali na velik zvon, kolikšna je naklada, in se delali slepe, ko je polovico dobijo nazaj.

Znosil sem tega in manjše zavoje v trafiko, razrezal plastične trakove, ki so ovijali svežnje, zunaj razpostavil stojala in vanje zložil nekaj časopisov. Jutro je bilo mrzlo, da se mi je skoraj zanohtalo, v trafiki pa je bilo še huje, prava ledenica. Prižgal sem radiator; ko sem ga naravnal na največjo moč, je pregorela varovalka. Preklesel sem električno napeljavo in nesposobno upravo, izklopil radiator, zamenjal varovalko. Ugasnil sem luč in znova prižgal radiator. Zdaj je varovalka zdržala. Ko je postalo prijetno toplo, sem zasukal stikalo, da je radiator grel manj, in prižgal luč. Varovalka je preživela tudi tokrat.

Če nisi vsaj priučen električar, lahko v tej klinčevi trafiki še zmrzneš. Na upravi tega še opazili ne bi, saj jim dol visi za ljudi. Da je le dobiček velik in jih lastniki mastno plačujejo ter trepljajo kot cucke. Raja pa naj pocrka v teh ledenih kletkah, saj niti radiatorja ne moreš prižgati, ne da bi skuril varovalko.

Iz termovke sem si natočil vroč čaj, z največjega kupa vzel časopis in ga razgrnil. Na prvi strani je varnostni svet Združenih narodov sprejel resolucijo, ki ni zavezujoča za sprti strani, parlamentarni odbor za finance je ocenil sveženj vladnih ukrepov za lajšanje posledic gospodarske krize za spodbudnega, predsednik vlade je pretrgal trak na še enem avtocestnem odseku in dogaja se praznik slovenske besede.

Stavim, da ne bom prodal niti štirideset časopisov. Ljudje še za kruh ne stojijo več v vrsti, v firmi pa je nekaj cepcev prepričanih, da se bodo stopli za takšno mlatenje prazne slame. Besedičenje, ki skoraj nikogar ne zanima, je menda še edino, česar nam dajejo v izobilju. Osemdeset izvodov, ljubi Kristus!

Za posladek pa konec tedna spet tečaj prodajnih veščin. Že zdaj ga slišim, bedaka napihnjenega: preberite naslovne teme, pogovarjajte se z ljudmi. Spoštovani gospod, se strinjate, da bi se morali v teh hudih časih krize obrniti h knjigi? Stališča slovenskih pisateljev, ki so podrobno predstavljena v današnjem časopisu, se zdijo prepričljiva. Tema je vsekakor tako pomembna, da smo jo uvrstili na prvo stran, pravzaprav v izložbo časopisa.

Nekdo bi moral razstreliti upravo, preden to klinčevo trafiko spremenijo v grobnico papirja, jo zasujejo do stropa. Ali nisem danes že videl nečesa podobnega? Aha, tule, Zasuj me z besedami.

“Samo devetdeset centov, ker ste prvi kupec,” sem se pošalil, ženska pa ni rekla nobene.

Zadnje čase se prebujam sredi noči, sploh ne morem več spati. Ko se zbudim, nimam kaj početi, dolgčas je tako neznosen, da se še v službo odpravim uro prezgodaj. Če bi imela moža in otroke, bi bilo drugače. Ampak potem ne bi spala zaradi utrujenosti, ker bi jih stregla od jutra do večera. To smo že videli, ko se je mama na vsakem koraku trudila ustreči očetu, dokler je ni pustil. Dobrota je res sirota. Je pa že bolje, da sem sama, pa čeprav je dolgčas.

“Dvojno kavo s hladnim mlekom.”

Časopis vedno prebiram od zadaj. V službi se šalijo, da se ne da pomagati, da je to pogojni refleks, ki ga dobiš skupaj s službo na hidrometeorološkem zavodu, ker je vreme na zadnji strani. Resnica je preprostejša: liste je lažje obračati z desnico; ta čudoviti dirigentski gib, ko roka veličastno zariše polkrog.

Kava je kot vedno odlična: v tej neugledni luknji kuhajo najboljšo kavo v mestu. V časopisu pa kot po navadi ni nič zanimivega. Verjetno ga kupujem, da ne sedim sama za mizo. Ali pa da ne more nihče prisesti, ker ta plahta pokrije vso mizo. To drugo bo, ker bi sicer kupila kakšno opravljivo revijo, ki ima dvakrat manjše strani in ponuja sočnejše branje.

Zasuj me z besedami. Kaj pa to dela na prvi strani? Nekakšen pisateljski kongres, umetniki napovedujejo vojno državi. Eh, umetniki! Tudi oče je bil takšne vrste človek. V ponedeljek je mami skuhal večerjo in ji tlakoval kopalnico z listi temno rdečih vrtnic, nato je za dan ali dva popolnoma izginil, potem pa se je spet prikazal: redko kdaj nežno kot plima, po navadi kot hudourniški studenec, da je mama padala po stopnicah in se zaletavala v omare.

Plačala sem in se sprehodila do pisarne. Na vrhu stopnišča se je vame zaletel kolega, ki je končal dežurstvo. Odobravajoče je zažvižgal in se medtem s pogledom sprehodil po meni.

“Naj to razumem kot opravičilo, ker si me skoraj podrl?” Treščila sem ga s časopisom po obrazu.

“Kupila si mi časopis? Hvala. A če bi rada grela mojo posteljo, da se izognem tvojemu vulgarnemu poimenovanju, moraš poskusiti s čim dragocenejšim,” se je zarežal.

“Kako zelo samovšečno! Natanko ta časopis je najboljša izbira, ker ima edini dovolj velike liste, da skrije vso širino tvojega neumnega režanja.”

Še en umetnik, ki se mu zdi, da je obmetavanje z besedami blagodejno. Pa saj sploh ne vem, kaj je pisalo v tistem članku. Besede nekako ne najdejo do mene; to sem verjetno podedovala, najbrž je kakšna redka genska okvara.

Hitro sem se spustil po stopnicah, spretno sem preskakoval po dve skupaj. Bil sem že skoraj pri izhodnih vratih, ona pa je še vedno stala na vrhu stopnic, zato sem ji pomahal s časopisom in zaklical: "Si oblekla krilo, ker bo popoldne vetrovno? Ta sladka radost, ko ti nekdo visoko dvigne krilo."

Naredila se je gluho, čeprav me je zagotovo slišala. Ženske imajo rade besede, ki sporočajo, da so lepe in zelene. In vedno najdejo pot, da jih nikoli ne nehaš zasipavati z občudovanjem: ali ne slišijo, če vsake besede ne ponoviš vsaj dvakrat, ali že nekako zaigrajo dvom, da jim laskaš kar naprej in brez konca.

Čeprav je bil avtobus zelo poln, sem sedel tako, da sem kraljeval na dvojnem sedežu in razpiral časopis kot harmonikar. Pogledal sem vremensko karto, ki je bila na gosto prekrita s preprostimi sonci in oblaki, kakršne rišejo otroci.

Tako kot ženske ljubijo laskanje s prijaznimi lažmi, da se nam zdijo mlajše, vitkejše, manj zgubane in bolj zapeljive, imajo ljudje radi vremenske napovedi, ki obljublajo, da bo sončno, toplo. Magične besede: zjasnilo se bo, veter bo ponehal, čaka nas sončen dan, vremenska motnja bo zaobšla naše kraje, konec tedna bo primeren za izlet v naravo.

Čudno, da se tega nisem domislil že prej. Kaj imajo skupnega vreme in ženske? Lovijo se na lepe besede. Ne, ne, tole sem malo zamešal, vremenu je povsem vseeno. Vprašanje bi torej bilo: kaj imajo skupnega ženske in poslušalci vremenske napovedi? To se pa sliši bedasto; jezikovne vaje mi danes ne gredo od rok. Če si vso noč v službi, jutranji možgani res ne morejo biti iskrivi.

Med razmišljanjem sem se prelistal skozi časopis. Fotografije in veliki naslovi so skoraj hkrati stopali v spomin in izstopali iz njega. Nikjer me ni pričakalo nič res svežega, česar si ne bi že med dežurstvom ogledal na spletu.

In kaj je udarna novica preteklega dne? Vojne in krize, kajpak. In zborovanje slovenskih pisateljev. Morda bi moral komu izmed teh naprtiti nalogo, da poveže vreme, ženske in vljudne laži, saj je njihovo delo, da zlagajo besede. Kaj je skupnega pisateljem in ženskam? Besede. Pisatelji jih pišejo, ženske pa vpijajo. Lepo, potem jim je skupno tudi pitje. Pisatelji pijejo vino, ženske pa lepe besede. Ta je dobra!

Odložil sem časopis na sedež in izstopil.

Sprehodil sem se po avtobusu in si pretegoval boleči hrbet. Pobral sem časopis, ki ga je nekdo pustil na sedežu. Med sedežema sem opazil manjši kovanec, zato sem stegnil nogo in ga potegnil k sebi.

Dvajset centov. Čeprav si majhen, tudi ti šteješ. Dinar na dinar palača. Ali to sploh še velja, ko imamo namesto dinarjev evre in cente? Pa vmes smo imeli tolarje in ... Kako se je že takrat reklo drobižu?

Sedel sem na enega izmed sedežev, na katerih je bilo veliko prostora za noge, si v naročju razgrnil časopis in zagrizel v sendvič, ki sem ga prej vzela iz predala. Drobtine so se usule na časopis. *Danes nihče ne zna speči kruha, kakršnega je delala mama. Dišal je, tudi več dni star je bil še vedno dober in niti malo se ni drobil.* Z dvema prstoma sem pobral večje drobtine in jih nesel v usta, nato sem časopis oblikoval v nekakšno kotanjo, da se drobtine ne bi stresale po tleh.

Devetdeset centov. Časopis stane toliko kot vozovnica za avtobus. Nekateri zavijajo z očmi, češ kako draga je vožnja z ene strani mesta na drugo, so pa pripravljene enako veliko denarja odšteti za časopis. Ljudem očitno še ne gre slabo, čeprav povsod govorijo, da je kriza.

Počasi sem žvečil sendvič, pobiral drobtine s časopisa in si ogledoval slike. Na največji je predsednik s škarjami zarezal v trak, ki se je razpenjal čez celotno fotografijo. Zraven njega se je prerivalo nekaj ljudi, katerih obrazi so mi znani s televizije. Najbliže mu je stala krasna mladenka, ki je verjetno prinesla škarje. Pod sliko so bila napisana imena predsednika in še nekaterih, ki so odprli cesto, ni pa bilo nobenega ženskega imena.

Torej sem imel prav. Saj ni bilo težko uganiti, ker škarje vedno držijo ali lepotice ali pa majhni otroci. Ko so pri nas odpirali novo delavnico, jih je držala hčerka direktorjeve tajnice. Direktor je rekel, da bi bilo moralno sporno, če bi mu škarje podala njegova hčerka, njegovi ženi pa je na obrazu pisalo, kako razkačena in užaljena je zaradi tega. Ženske iz pisarn so potem povedale, da je najbolj smešno, da je v resnici tudi tajničina punčka njegova hči. Tajnica naj bi ga stisnila v kot: Ali bo škarje držal najin otrok ali pa bom kaj povedala!

Našobil sem ustnice in od daleč cmoknil lepotičko na fotografiji. Pri tem je na časopis odletel tudi kos salame. Padel je precej niže, na spodnji del strani, na katerem je bila fotografija neznanega možaka z brado. Previdno sem odlepil salamo z njegovega obraza in jo odnesel v usta. Pod sliko je pisalo, da slovenski pisatelji predlagajo, naj vlada v prihodnje manj denarja namenja cestam in več knjigam.

Ne le, da za tale kup papirja zahtevajo devetdeset centov, zdaj naj bi jih še vlada redila z našim denarjem. Četudi so avtoceste že bolj ali manj zgrajene, je še vrsta drugih cest, ki jih bo treba urediti. Še tu v mestu samo krpajo zaplato na zaplato, namesto da bi ceste pošteno uredili. Jaz že vem, saj vsako pomlad vijugam med luknjami kot kak smučar, da ne bi razbil koles. Zdaj je luknja pri luknji, čez kak mesec bo pa krpa pri krpi.

Niso pa napisali, kaj jim je odgovoril predsednik. Najbrž jim je povedal, kar jim gre. Če bi jim pokimal, bi to zagotovo pisalo, ker pa jih je dal na hladno, so tiho. Pisuni vseh barv seveda držijo skupaj. Čisto prav je naredil, ko jih je zavrnil; če bi jim pokimal, ga ne bi nikoli več volil.

Pobral sem večje drobtine in jih pojedel, odprl prednja vrata in stresel ostanke malice s časopisa. Mladenič, ki je čakal pred vrati, me je tako začudeno pogledal, da sem se moral nasmejati.

“Na, da boš bral,” sem mu v roko, v kateri je držal mesečno vozovnico, potisnil še časopis.

Zamrmral sem mu nekaj takega kot hvala, saj me je s svojim vedenjem čisto zmedel. Sédel sem s hrptom obrnjen proti njemu. Ko je speljal, sem se zatopil v časopis. Prebral sem članek o prazni resoluciji združenih narodov, ki niti ne žuga vojskujočim se stranem niti jim ne ponuja ničesar, kar bi navdihnilo mirovna prizadevanja.

Še enkrat so si samo umili roke. S pompoznostjo skušajo preglasiti praznost besed. Mogočniki so svoje interese skrčili v enostavno enačbo, ki pravi, naj klanje še traja. So taki ljudomrzneži sploh še ljudje? Kdo jim je dal takšno moč, kje izvira njihova pravica, da obrnejo palce navzdol? In zakaj si milijoni namesto plesnih čevljev in športnih copat natikajo vojaške škornje? Kdo odloča namesto njih? Lahko svobodna volja izgine kot reka ponikalnica? Kdo dela resnično otroško predstavo, ko zapreš oči in verjameš, da okrog tebe ni ničesar več, samo zato ker mižiš?

Razgledal sem se po avtobusu, da bi se otrešel vprašanj. Le tu in tam je bil zaseden kak sedež. Prav vsi potniki so bili precej stari, vsak je sedel sam zase. Kot kakšno zdesetkano društvo upokojencev na žalni misiji.

Lotil sem se članka o gospodarski krizi in vladni nameri, da premaga stoglavega zmaja. Prebil sem se le skozi nekaj prvih vrstic o zniževanju plač in denarni pomoči podjetjem pri naložbah.

Še ena vojna, tokrat naša. Ne nekje na drugi strani sveta, ampak tu. In znova trobente kličejo na barikade, k žrtvovanju. Zategnite si pasove, da bo kvas razvoja spet pognal dobičke in delnice pod nebo! Za koga? Zakaj naj bi reveži reševali kapitalizem, ki jemlje njim in daje bogatim? Ustaviti bi morali vse stroje, ustaviti svet, da si tudi največji bogataši z vsem svojim premoženjem ne bi mogli kupiti niti avtobusne karte. Le tako bi se pokazala vsa ničevost materialnega razkošja, okoli katerega paradirajo kot petelini; vse nakradeno in nagrabljeno bi se razkrilo za ničvredne kupe neuporabnega betona, železja, plastike.

Čisto spodaj je bil članek o svetovnem dnevu knjig. Ravno sem prebral poziv pisateljev, da bi morali sestopiti z današnjih hitrostnih stez in se obrniti k resničnim dragocenostim, kakršne so besede, ko smo se pripeljali do moje postaje. Izstopil sem in s časopisom pod pazduho stopal proti hiši.

Je naključje, da prav vsi članki na prvi strani govore o tem, da je z našim svetom nekaj hudo narobe? Vsi vemo, stvari pa ostajajo enake. Imajo stražarji današnjega sveta tolikšno premoč nad ujetniki, da vse ostaja

enako? Je volja gospodarjev, da se ne zgodi nič, toliko močnejša od naših želja, da bi se svet obrnil na glavo? Narobe je, da vsi samo razmišljamo in razlagamo, nihče pa ničesar ne spremeni.

Babica je že kuhala kosilo. Preslišal sem njeno vprašanje, kako je bilo na predavanjih, vrgel časopis na mizo in se z izgovorom, da me boli glava, izmuznil v sobo.

“Lahko zaspiš za kakšno uro; te bom poklicala, ko bo kosilo.”

Verjetno je vso noč študiral, revež. Ko grem ponoči na stranišče, ima skoraj vsakič prižgan računalnik. Skozi okno nad vrati sije tista nezdrava svetloba ekrana. Jaz jih bom že osemdeset, pa še vedno dobro vidim, le berem težko, on si bo pa že mlad pokvaril oči.

Po mizi sem razgrnila prvo stran časopisa in nanjo položila glavo solate. Sedla sem na stol in jo začela trebiti. Takrat sem opazila, da se čez sliko možakarja, po vsej njegovi košati bradi, širi velik, masten madež. Črke pod fotografijo so bile premajhne, da bi lahko prebrala njegovo ime, zgoraj pa je z večjimi črkami pisalo, da pisatelji zahtevajo več družbene skrbi za knjige.

Nikoli nisem rada brala. Saj ni bilo časa, pa tudi veselja nisem imela s tem. Še v šolo sem hodila samo štiri leta, ker je bila vojna. Takrat je bilo vse zmešano. On pa je naredil osnovno šolo, potem gimnazijo, zdaj pa že peto leto študira. Včasih si bil že s srednjo šolo velik gospod, on pa bo dvajset let hodil v šolo, da potem morda sploh ne bo dobil službe. Moral bi iti za zdravnika ali inženirja, ker po teh kar naprej sprašujejo, tej njegovi sociologiji pa slabo kaže. Pa saj mi še sam ne zna povedati, kaj sploh bo, ko bo končal šolo, kaj bo znal delati.

Otrebke sem zavila v časopis in jih odnesla na kompostišče. Čeprav je na dvorišče le ducat stopnic, sem večkrat počivala. *Noge me ne ubogajo več tako kot včasih, še vedno pa nisem za v staro šaro. Skuham jim in pospravim, saj sami nimajo nobenega časa. Ona bi lahko bila doma in skrbela za družino, saj sin dovolj zasluži. Tako so pa čisto razpuščeni. Še toliko časa nimajo, da bi pokósili v miru, vsem se kar naprej nekam mudi. Če so skupaj, pa rentočijo drug na drugega, namesto da bi se pogovarjali.*

Kako zanemarjen je vrt, ampak pleti pa ne zmorem več. Ne morem se skloniti, v rokah sem postala šibka. Saj bi komu rekla, naj pride pomagat, a jim zagotovo ne bi bilo prav. In tale zaboj za kompost bo tudi vsak čas razpadel.

Razvila sem časopis in stresla koščke nagnite solate in umazanijo, ko me je skoraj podrl nenaden sunek vetra. Ulovila sem se za rob zaboja, časopis pa je zaplapolal in odjadral z vetrom.

Kako me je gnal veter! Nisem se vzdignil v zrak kakor zmaji, ki jih puščajo otroci, da se skoraj dotaknejo sonca, dotaknili bi se ga, če bi bili navezani na dovolj dolge vrvice, sukalo me je nizko nad tlemi. Vase sem lovil močan veter, kot jadrnica sem rezal zeleno travo. Preobračalo me je nad gladino klorofila, napenjalo me je in nosilo stran. Ves lahak sem se prepustil vetru; nisem spraševal za pot, pustil sem, da me nosi po svoji volji.

Kakor je nenadoma prišel, je tudi njegova moč v trenutku ponehala. Mehko me je odložil na robu asfaltne ceste, ki je v travnik vrezala blago krivino. Nemočno sem občepel na blatni bankini, med glinastimi kamni in plevelom. *Konec potovanja! Očitno se bom tu razkrojil v svoj konec.*

A me je zajel topel, po nafti smrdeč piš, me sunkovito dvignil strmo navzgor, me spiralasto zavrtel v svojem vrtincu in hitro popustil. Razprt kot padalo sem počasi padal nazaj. Pred sabo sem zagledal začuden obraz. Voznik osebnega avtomobila, ki sem mu zastrl pogled, je naglo zavil na levo, naravnost pod kabino tovornjaka, ki je pripeljal nasproti. Pločevina je zaječala, ko se je zarinila globoko pod tovornjak, steklo je popokalo v čipkast vzorec. Težnost me je pogrnila čez vzvalovano vetrobransko steklo. V široko odprtih očeh, obdanih s krvjo in sluzom, ki sta curljala iz raztreščene glave, sem se zagledal kot v ogledalu. Oči, ki niso več videle, so zrle v svojo časopisno sliko, v že mrtvih očeh sem bral naslov Zasuj me z besedami.

Ležal sem na steklu in gledal obraz, ki so ga vtetovirali vame. *Je bilo jadranje z vetrom v resnici ježa bojevnika, ki se je namenil proti nasprotniku? So moja pot pisala naključja ali sem bil usmerjena raketa, ki se nezmotljivo oklene svojega cilja že na samem začetku potovanja, ko je od njega oddaljena še na desetine kilometrov? Morda pa so se le besede vrnile k tistemu, ki jih je izrekel? Je z besedami, ki jih nihče noče, vedno tako? Bi bilo drugače, če ne bi bile zavrnjene?*

Kot zadnje pokrivalo, s kakršnim reševalci, ki se bodo kmalu pripeljali z zavijajočimi zvoki in utripajočimi lučmi, pokrijejo truplo, sem ležal na vzvalovani stekleni čipki. *Je preveč posmehljivo, če je zadnja stvar, ki jo človek vidi, njegov natisnjeni poziv, naj ga zasujejo z besedami?*

Vprašanje je posprenilo odpiranje vrat tovornjaka. Voznik je zdrsnil po stopnicah. Z dvema prstoma je samo malo privzdignil moj rob, da se je njegov pogled prebil v zmečkano kabino.

“Sranje, sranje, sranje ...”

*Zgodba je bila nagrajena na natečaju Slovenskih dnevo knjige za najboljšo kratko zgodbo 2009.